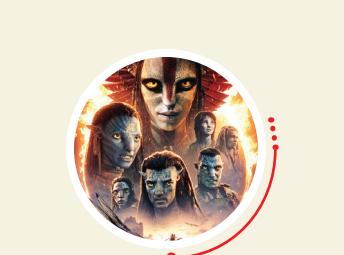

برج میلاد کاخ جشنواره فیلم فجر شد

برج میلاد تهران، بار دیگر به‌عنوان کاخ جشنواره فیلم فجر انتخاب شد و در چهل‌وسومین دوره این رویداد سینمایی، میزبان اصلی اهالی رسانه و صاحبان آثار خواهد بود. براساس تفاهم‌نامه سازمان سینمایی و سازمان فرهنگی‌هنری شهرداری تهران، مرکز همایش‌های برج میلاد مقر اصلی جشنواره خواهد بود و ظرفیت‌های پردیس سینمایی ملت‌وپردیس سینمایی باغ کتاب نیز در اختیار جشنواره قرار می‌گیرد. معاون فرهنگی و اجتماعی برج میلاد گفته، پیش‌بینی‌های لازم برای برگزاری هم‌زمان رویدادها انجام شده و فضاهای برگزاری تفکیک و گسترش یافته‌اند تا روند برگزاری جشنواره فیلم فجر بدون خلل ادامه یابد. او گفته، هدف این است که جشنواره فیلم فجر در تراز ملی و هم‌سطح با معتبرترین جشنواره‌های فرهنگی برگزار شود. چهل‌وسومین جشنواره فیلم فجر، بهمن‌ماه امسال به دبیری منوچهر شاهسواری برگزار می‌شود.

آواتار ۳ در آستانه میلیاردی‌شدن

فیلم «آواتار: آتش و خاکستر»، تازه‌ترین قسمت از مجموعه علمی-تخیلی جیمز کامرون، پس از تنها دو آخر هفته اکران، به فروش جهانی بیش از ۷۶۰ میلیون دلار دست یافته و در مسیر پیوستن به باشگاه فیلم‌های میلیارددلاری قرار گرفته است. «آواتار: آتش و خاکستر» سومین فیلم از مجموعه آواتار کامرون است. براساس گزارش ورایتی، این فیلم تعطیلات پررقابت کریسمس، توانست ۱۸۱/۲ میلیون دلار از ۵۱ بازار بین‌المللی کسب کند و فروش جهانی آن در این بازه به ۲۴۵/۲میلیون دلار برسد. فروش بین‌المللی فیلم نسبت به آخر هفته افتتاحیه با افتی محدود- حدود ۲۵درصد-همراه بوده است؛ رقمی که از تداوم استقبال مخاطبان حکایت دارد. این فیلم که تولید مشترک دیزنی و کمپانی قرن بیستم است، دو قسمت پیشین آواتار یعنی «آواتار» (۲۰۰۹) با ۲/۹ میلیارد دلار و «آواتار: راه آب» (۲۰۲۲) ۲/۳ میلیارد دلار، از پرفروش‌ترین فیلم‌های تاریخ سینما بوده‌اند.

فرهنگ

در تقاطع مردم و مجوز

ارزیابی پژوهشگران از وضعیت رپ فارسی با توجه به ماجراهای اخیر

رپ با کنگ مجاز نمی‌شود

در نشست «پارادوکس مشروعیت در رپ فارس» منازعات گفتمانی درباره فعالیت رسمی رپ‌رهای ایرانی از ابعاد اقتصادی، سیاسی، اجتماعی‌فرهنگی بررسی شد. **محسن رجب‌پور، تهیه‌کننده و ناشر باسابقه موسیقی در ایران**، یکی از سخنرانان این نشست بود. او که نگاه تجاری و اقتصادی به موسیقی دارد و تجربه همکاری با گروه آریان، حامد همایون و بنیامین بهادری داشته، اخیراً در گفت‌وگویی گفت که سال‌ها پیش موفق شده تا برای یاس، یکی از رپ‌های مطرح ایرانی مجوز بگیرد، اما او قبول نکرده است. در نشست اخیر دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران نیز درباره مشروعیت رپ فارس مطرح کرد که بر خورد حذفی و مقطعی با موسیقی، به‌ویژه رپ، نتیجه‌ققدان برنامه‌ریزی بلندمدت است و رپ با پروژه‌های نمایشی یا دستوری مجاز نمی‌شود. او بر این باور است که تنها راه رفع پارادوکس مشروعیت در رپ فارس، حفظ استقلال هنرمند و تولید آثاری قابل دفاع است که هم برای جامعه پذیرفتنی باشد، هم امکان مدیریت فرهنگی داشته باشد. رجب‌پور همچنین با بیان اینکه نقش تهیه‌کننده در موسیقی بعد از انقلاب صرفاً تهیه‌کنندگی موسیقی نبوده است، گفت: «از آنجا که هیچ‌گاه ارگان‌های دولتی از موسیقی حمایت نکرده‌اند، تهیه‌کننده همواره سعی کرده است تا با بضاعت شخصی پل ارتباطی بین هویت و خواست هنرمندها با سیاست‌گذار برقرار کند. به‌عبارت دیگر، تهیه‌کننده موسیقی در ایران، مدیر ریسک‌پذیری و مترجم فرهنگی با بین فرهنگی است. هم‌زمان باید هم روح و هویت اثر هنرمند را مدنظر قرار بدهد، هم به قابلیت انتشار اثر و پایدار بودن آن در بازار توجه کند. این وضعیت در موسیقی پاپ صرفاً به اصلاح متن محدود شده است. به این صورت که برای دریافت مجوز انتشار یک قطعه در موسیقی پاپ صرفاً متن ترانه آن آهنگ در قالب آنچه از نظر سیاست‌گذار قابل انتشار است، اصلاح می‌شود. اما موسیقی رپ به‌دلیل پیشینه تاریخی آن در دنیا و زیرمینی بودنش در ایران وضعیت متفاوتی دارد. در حوزه موسیقی نیز همانند سایر مسائل کشور، برنامه‌ریزی درستی نسبت به آن وجود ندارد و معمولاً یک پدیده بدون چارچوب و نظارت شکل می‌گیرد و رشد می‌کند. زمانی که این پدیده با فرهنگ و جامعه هماهنگ نشود، آن‌موقع، ساختار سیاسی به آن به‌عنوان یک معضل نگاه می‌کند. در این مرحله، سعی می‌کند آن موضوع را حذف کند یا برای رفع آن دیر اقدام می‌کند. به این دلیل که اصلاح چنین پدیده‌ای سخت است، مجبور می‌شود به یک راه‌حل میانه و موقتی رضایت دهدند. وضعیتی که مسئله امروز رپ فارس است.» او ادامه داد: «حدود ۲۰ سال پیش، با سند و مدرک به مسئولان وزارت ارشاد تذکر دادم که در صدور مجوز هیچ موسیقی مانع ایجاد نکند و برعکس تلاش کنید تا در متن و شعر موسیقی جریان ساز شوید. اما حوزه فرهنگ که سیاست‌گذار در آن همانند نقش پدر در خانواده عمل می‌کند، از احوالات بچه خانواده که همان فرهنگ، هنر و هنرمند و جامعه است، خبر ندارد. جامعه مستقل از سیاست‌گذار عمل می‌کند و اگر پدیده‌ای از دل آن برخلاف مسیر سیاست‌گذار رفتار کند، سیاست‌گذار در اکثر موارد تلاش می‌کند تا آن را حذف کند. درخصوص مشروعیت موسیقی رپ نیز با هویت، پیشینه و تصویر هنرمند در جامعه مواجه هستیم که باید یک راه‌حل بینابینی میان فضات و جامعه و کنترل سیاست‌گذار در نظر بگیریم. ازطرف دیگر، با توجه به اینکه پرها تا کنون درگیر مجوز نبوده‌اند، از نظر آن‌ها مشروعیت و مقبولیت در جامعه نسبت به سیاست‌گذار اهمیت بیشتری دارد. این موضوع درخصوص برنامه «کنگ» هم قابل مشاهده است. زیر حاضر در برنامه پول قراردادش را دریافت کرده بود، اما با کوچک‌ترین واکنش منفی از سمت جامعه، عذرخواهی کرد.»

راه نجات موسیقی در آموزش است

او در بخش دیگری از صحبت‌های خود در باره پشت صحنه تولیدات حوزه موسیقی گفت: «من زمانی تهیه‌کنندگی در موسیقی را شروع کردم که انتشار، شنیدن و نواختن ویولن در کشور ممنوع بود. حاضرین در این نشست درباره موسیقی در ایران بعد سال ۱۳۸۵ صحبت می‌کنند، اما نگاه من به این حوزه از دهه ۵۰ به‌بعد است. همین موسیقی پاپ که امروز در اولویت و حمایت سیاست‌گذار قرار دارد، پیش از این هیچ علاقه‌ای به صدور مجوز برای آن نداشته است. من هم مانند سایر حاضرین در نشست، به نگاه سیاست‌گذار به موسیقی رپ انتقاد دارم. حتی این انتقاد را به مسئولان مطرح کردم که وقتی یک نهاد بالادستی خواستار ایجاد فضا و فعالیت برای موسیقی رپ در بستر رسمی شد، بهتر بود که پیشنهاد می‌دادید تا از افراد سالم‌تری در این حوزه، نه از کسانی که محتوای نامناسب و غیراخلاقی تولید می‌کنند، حمایت کنند. درغیر این صورت، سیاست‌گذار تنها در شرایط بحرانی و تنش آمیز مثل پس از جنگ ۱۲ روزه به این نتیجه می‌رسد که یکی از ساده‌ترین راه‌ها برای مدیریت افکار عمومی، استفاده از موسیقی‌ای است که بدنه اصلی جامعه، به‌ویژه نوجوانان و جوانان، با آن ارتباط دارند. این رویکرد بیشتر جنبه مقطعی دارد تا برنامه‌ریزی شده.» از نظر این تهیه‌کننده موسیقی، مسئله صدور مجوز برای موسیقی سنتی و پاپ به اصلاحات متن و ترانه برمی‌گردد، اما در موسیقی رپ جدای از متن، مسئله در مجموعه‌ای از رفتارهاست؛ از پوشش و رفتار رپر گرفته تا نگاه جامعه و طرفدار. او با بیان این مطلب توضیح داد: «بارها به مسئولان و سیاست‌گذاران حوزه موسیقی کشور گفتم که به جای سانسور و صدور مجوز برای موسیقی راک، رپ، جز و پاپ در حوزه فرهنگ و هنر جریان‌سازی کنند. شرایطی فراهم کنند تا تهیه‌کنندگان تحصیلکرده به جای اینکه صرفاً به عنوان اجراکننده دستورات سیاست‌گذار باشند، به عنوان بازوی فرهنگی فعال نقش آفرینی و مسیر هنری را هدایت کنند. اما متأسفانه بسیاری از تهیه‌کنندگان به وتری‌نی از خواست جامعه با سانسور سیاست‌گذار تبدیل شده‌اند.» رجب‌پور در بخش دیگری از صحبت‌های خود درباره انحطاط فرهنگی در ایران مطرح کرد: «ریشه انحطاط فرهنگی در ایران از دوران مدرسه‌شکل گرفته؛ جایی که درس‌هایی مثل ریاضی و علوم اهمیت بیشتری از ادبیات و تاریخ داشتند و خانواده‌ها هم فقط به نمرات علمی توجه می‌کردند. راه نجات موسیقی و هنر در ایران، آموزش درست موسیقی از پایه به کودکان است. تمام ژانرهای موسیقی از رپ و راک گرفته تا جز و متال باید در تولیدات رسمی کشور وجود داشته باشند، اما به شیوه‌ای درست و ایرانیزه که با فرهنگ و خانواده ایرانی است.» در مجموع رجب‌پور بر این باور است که موسیقی رپ در کشور مان، با یک پروژه نمایشی مثل برنامه «کنگ» مجاز نمی‌شود؛ زیرا سیاست‌گذار همچنان در پارادوکس مشروعیت

رپ فارس مانده است. با این حال او راه حل رفع پارادوکس مشروعیت موسیقی رپ را در این می‌داند که هم‌زمان هم استقلال هنرمند حذف شود، هم این استقلال از نظر سیاسی قابل دفاع و مدیریت باشد و هم اینکه جامعه احساس نکند که موسیقی به‌نفع سیاست‌گذار مصادره شده است.

ساخت رسمی موسیقی مرده است

در حالی محسن رجب‌پور درباره اهمیت نقش میانجی‌گری تهیه‌کننده‌های موسیقی بین سیاست‌گذار و هنرمندان برای فعالیت رسمی در کشور صحبت کرد که **پدرام جوادزاده، عضو هیئت‌علمی پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات** معتقد است که ساخت رسمی موسیقی در ایران مرده است و عرصه رسمی به‌دلیل تمرکز بر بازارپایی، با سرعت تغییرات فرهنگی جامعه و تولیدات هنری واقعی همگام نیست. همچنین از نظر او، موسیقی رپ چندان تأثیر هونی گسترده‌ای در جامعه ندارد و موسیقی‌های تجاری با کیفیت پایین و محتوای مبتذل محبوبیت بیشتری دارند. جوادزاده همچنین از رویکرد پژوهش‌های علوم اجتماعی نسبت به حوزه موسیقی انتقاد کرد و گفت: «رویکرد عمده پژوهش‌های موسیقی در دانشکده علوم اجتماعی مبتنی بر موسیقی مردم‌پسند و رپ است. توجه به موضوع اول بر ایام قابل درک است، اما در خصوص موسیقی رپ این گونه نیست. بازار و جامعه این نوع موسیقی در دنیا نسبت به سایر ژانرها کوچک‌تر است. مشاهداتم در جامعه ایران هم به عنوان کسی که در میدان پژوهش حوزه موسیقی قرار دارد، این وضعیت را تایید می‌کند. این نگاه در علوم اجتماعی که موسیقی رپ، تأثیرگذار است و باید همواره درباره آن تحقیق و پژوهش شود، اشتباه است. این درحالی است که موسیقی پاپ و تجاری که اکثریت جامعه ۲۴ساعته در حال مصرف آن هستند، از اهمیت و تأثیرگذاری اجتماعی و فرهنگی بیشتری بر خوردار است.» ساور بخش دیگری از صحبت‌های خود به ساخت رسمی تولید و عرضه موسیقی در کشور اشاره و بیان کرد: «عرصه رسمی تولیدات و عرضه محصولات فرهنگی از سینما گرفته تا موسیقی بی معنا شده است. کیفیت پایین محتوای تولیدات رسمی حوزه سینما در مقایسه با فیلم‌فارسی‌های پیش از انقلاب، وضعیت نامناسب‌تری دارد و تولیدات موسیقی را هم نمی‌توان موسیقی دانست و بیشتر بر ابتدال متمرکز هستند تا هنر و فرهنگ. واقعیت این است که بخش زیادی از تولیدات موسیقی در ایران، به‌ویژه آثار غیرتجاری، دیگر نیازی به مجوز ندارند؛ چراکه روند گرفتن مجوز سخت و ناکارآمد است و صرفاً باعث اتلاف وقت و انرژی می‌شود. بسیاری از هنرمندان اکنون آثارشان را مستقیماً در پلتفرم‌هایی مثل اسپاتیفای و اپل موزیک منتشر می‌کنند، بدون آنکه به عرصه رسمی وابسته باشند. در نتیجه بخش رسمی موسیقی با سرعت تغییرات فرهنگی و تولیدات واقعی هنری هماهنگ نیست و خود ساختار سیاسی با «محدودیت‌ها و رویه‌هایش باعث «مرگ» این عرصه شده است.

دو گروه در ابتدال فرهنگی نقش دارند

این پژوهشگر همچنین مطرح کرد که ساخت رسمی تولیدات فرهنگی نیز هم‌زمان همان کارهایی را انجام می‌دهد که به آن‌ها انتقاد دارد. به گفته او، زمانی که فیلم «مارمولک» روی پرده می‌رفت، بخشی از مردم به شدت اعتراض می‌کردند و حتی اکران آن متوقف می‌شد، اما امروز این واکنش‌ها وجود ندارد. حتی هر بار که فیلم یا سریالی در پلتفرم‌ها توفیق می‌شود، پس از مدتی با بازارپایی بهتر و گسترده‌تر عرضه می‌شود. به این ترتیب، جامعه و تولیدکنندگان فرهنگی هم‌زمان شعارهای سنتی می‌دهند و در عمل رفتار دیگری دارند. جوادزاده بر این باور است که گسترش محتوای مبتذل در تولیدات فرهنگی کشور تصادفی نیست و این وضعیت در نتیجه غفلت خودخواسته است.